

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W DZIAŁALNOŚCI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM
RYZYKA KATASTROFICZNEGO

Maria Jastrzębska
Marietta Janowicz-Lomott
Krzysztof Łyskawa

MONOGRAFIE LEX

a Wolters Kluwer business

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W DZIAŁALNOŚCI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM
RYZYKA KATASTROFICZNEGO

Maria Jastrzębska
Marietta Janowicz-Lomott
Krzysztof Łyskawa

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2014

Stan prawny na 30 czerwca 2014 r.

Recenzent

Prof. zw. dr hab. Hubert Izdebski

Wydawca

Izabella Małecka

Redaktor prowadzący

Ewa Wysocka

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Świerk-Bożek

Łamanie

Kamila Tomecka

Układ typograficzny

Marta Baranowska

Poszczególne części napisali:

Maria Jastrzębska – rozdziały: I, II (współautorstwo), IV, V (współautorstwo)

Marietta Janowicz-Lomott – rozdziały: II (współautorstwo), III, V (współautorstwo),

VI (współautorstwo), VII (współautorstwo), VIII (współautorstwo), IX

Krzysztof Łyskawa – rozdziały: VI (współautorstwo), VII (współautorstwo),

VIII (współautorstwo)

© Copyright by Wolters Kluwer SA, 2014

ISBN 978-83-264-3353-5

ISSN 1897-4392

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów / 9

Wstęp / 11

Rozdział I

Ryzyko w działalności jednostek samorządu terytorialnego / 15

- 1.1. Jednostka samorządu terytorialnego jako podmiot ryzyka / 15
- 1.2. Istota ryzyka w działalności jednostek samorządu terytorialnego / 30
- 1.3. Rodzaje ryzyka w działalności jednostek samorządu terytorialnego / 35
- 1.4. Zachowania jednostek samorządu terytorialnego wobec ryzyka / 52

Rozdział II

Zarządzanie ryzykiem w działalności jednostek samorządu terytorialnego / 65

- 2.1. Istota i zakres zarządzania ryzykiem w jednostkach samorządu terytorialnego / 65
- 2.2. Cele zarządzania ryzykiem w powiązaniu z celami i zadaniami jednostek samorządu terytorialnego / 77
- 2.3. Korzyści z zarządzania ryzykiem i skutki jego braku / 88
- 2.4. Zarządzanie ryzykiem a kontrola zarządcza / 95

Rozdział III

Międzynarodowe standardy zarządzania ryzykiem i możliwości ich implementacji przez jednostki samorządu terytorialnego / 111

- 3.1. Geneza i rodzaje standardów zarządzania ryzykiem / 111

- 3.2. Standard europejski (FERMA) / 117
- 3.3. Standard amerykański (COSO II) / 120
- 3.4. Standard australijsko-nowozelandzki (AS/NZS 4360:2004) / 124
- 3.5. Standard ISO 31000 / 125
- 3.6. Możliwości implementacji międzynarodowych standardów zarządzania ryzykiem przez jednostki samorządu terytorialnego / 130

Rozdział IV

Polityka zarządzania ryzykiem jednostek samorządu terytorialnego / 140

- 4.1. Pojęcie i zakres polityki zarządzania ryzykiem / 140
 - 4.1.1. Uzasadnienie zarządzania ryzykiem / 144
 - 4.1.2. Główne cele zarządzania ryzykiem / 145
 - 4.1.3. Definicja systemu zarządzania ryzykiem / 145
- 4.2. Struktura zarządzania ryzykiem – odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem / 146
- 4.3. „Apetyt na ryzyko” / 153
- 4.4. Zasady identyfikacji, analizy, oceny, dokumentowanie i raportowanie ryzyka / 157

Rozdział V

System zarządzania ryzykiem jednostki samorządu terytorialnego / 172

- 5.1. Pojęcie systemu zarządzania ryzykiem jednostki samorządu terytorialnego i czynniki go kształtujące / 172
- 5.2. Etapy procesu kreacji i implementacji systemu zarządzania ryzykiem jednostki samorządu terytorialnego / 177
- 5.3. Zarządzanie ryzykiem a audyt wewnętrzny w jednostce samorządu terytorialnego / 185
- 5.4. Ocena systemu zarządzania ryzykiem przez audyt wewnętrzny / 200

Rozdział VI

Struktura ramowa w jednostkach samorządu terytorialnego z uwzględnieniem ryzyka katastroficznego / 206

- 6.1. Konstruowanie ryzyka katastroficznego w jednostkach samorządu terytorialnego w odniesieniu do zagrożeń naturalnych / 206

- 6.1.1. Wpływ zjawisk naturalnych na postrzeganie ryzyka katastroficznego / 206
- 6.1.2. Ryzyka katastroficzne w jednostkach samorządu terytorialnego / 214
- 6.2. Struktura ramowa w standardzie COSO II i w standardzie ISO 31000. Definiowanie struktury ramowej / 220
 - 6.2.1. Struktura ramowa w standardzie zarządzania ryzykiem COSO II / 222
 - 6.2.2. Struktura ramowa w standardzie zarządzania ryzykiem ISO 31000 / 226
- 6.3. Kształtowanie struktury ramowej w jednostkach samorządu terytorialnego / 233
 - 6.3.1. Upoważnienie i zaangażowanie – rola poszczególnych stanowisk / 235
- 6.4. Wdrożenie struktury ramowej zarządzania ryzykiem w jednostkach samorządu terytorialnego / 241

Rozdział VII

Proces zarządzania ryzykiem w jednostkach samorządu terytorialnego z uwzględnieniem ryzyka katastroficznego / 246

- 7.1. Ustalenie kontekstu funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego a zagrożenia katastroficzne / 246
- 7.2. Ocena ryzyka – identyfikacja, analiza i ewaluacja ryzyka / 253
 - 7.2.1. Identyfikacja ryzyka / 253
 - 7.2.2. Analiza ryzyka / 259
- 7.3. Postępowanie wobec zagrożeń – postępowanie z ryzykiem / 263
- 7.4. Efekty procesu zarządzania ryzykiem / 276

Rozdział VIII

Ubezpieczanie ryzyka w działalności jednostek samorządu terytorialnego / 282

- 8.1. Istota ubezpieczeń gospodarczych jako instrumentów przeniesienia i finansowania skutków ryzyka oraz wady i zalety ubezpieczania ryzyka / 282
- 8.2. Ochrona ubezpieczeniowa jednostki samorządu terytorialnego – ustalenie zakresu ochrony i wysokości sumy ubezpieczenia / 295

- 8.3. Zakres współpracy jednostek samorządu terytorialnego z pośrednikiem ubezpieczeniowym / **311**
- 8.4. Zakup usług ubezpieczeniowych na podstawie prawa zamówień publicznych / **320**

Rozdział IX

Ryzyka katastroficzne i metody ich finansowania przez jednostki samorządu terytorialnego / 331

- 9.1. Finansowe skutki katastrof naturalnych w Polsce / **331**
- 9.2. Dotychczasowe metody finansowania zdarzeń katastroficznych / **337**
- 9.3. Ubezpieczeniowe i pozaubezpieczeniowe metody finansowania zdarzeń katastroficznych przez jednostki samorządu terytorialnego / **346**
- 9.4. Wzajemność ubezpieczeniowa w finansowaniu skutków zdarzeń katastroficznych / **355**

Bibliografia / **367**

Źródła internetowe / **389**

Wykaz aktów prawnych / **391**

Spis tabel i rysunków / **395**

Wykaz skrótów

Akty prawne

dyrektywa powodziowa	dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz. Urz. UE L 288 z 6.11.2007, s. 27)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
p.z.p.	ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 907 z późn. zm.)
u.d.u.	ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 950 z późn. zm.)
u.f.p.	ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.)
u.p.p.p.	ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100 z późn. zm.)
u.s.g.	ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.)

u.s.p.	ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.)
ustawa o RIO	ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1113 z późn. zm.)
u.s.w.	ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 596 z późn. zm.)

Czasopisma

FK	Finanse Komunalne
GSiA	Gazeta Samorządu i Administracji
Kontr. Państw.	Kontrola Państwowa
PCG	Przegląd Corporate Governance
Sam. Teryt.	Samorząd Terytorialny
WU	Wiadomości Ubezpieczeniowe

Inne

GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	jednostka samorządu terytorialnego
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
PKB	produkt krajowy brutto
PPP	partnerstwo publiczno-prywatne
SIWZ	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
TUW	towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych
ZWCz	związek wzajemności członkowskiej

Wstęp

Jednostki samorządu terytorialnego, realizując powierzone im zadania, są narażone na ryzyko zewnętrzne i wewnętrzne, a także na ryzyko na poziomie całej jednostki oraz na poziomie realizowanych zadań i projektów. W działalności JST występują zdarzenia, działania lub dochodzi do zaniechania działań, co może spowodować ujemne skutki w funkcjonowaniu JST, w tym zakłócenia w osiągnięciu celów i realizacji zadań JST, zarówno bieżących, jak i inwestycyjnych.

Ryzyko w działalności JST należy odróżnić od nieudolności, niedbalstwa, działalności bezprawnej, czynów przestępczych, gdyż w procesie podejmowania decyzji w JST wymagane jest przestrzeganie prawa i procedur, przejrzystość i profesjonalizm działania. Dlatego też przepisy funkcjonującego prawa z jednej strony ograniczają prawdopodobieństwo nieracjonalnego działania, a z drugiej strony nie zabraniają podejmowania działań obarczonych różnymi rodzajami ryzyka o zróżnicowanym poziomie.

Podstawową determinantą aplikacji idei zarządzania ryzykiem w JST jest przepis art. 68 u.f.p., w którym wskazuje się na zarządzanie ryzykiem, będącym jednym z celów kontroli zarządczej, definiowanej jako ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy.

Kluczowym zagadnieniem badawczym monografii jest przebieg procesu zarządzania ryzykiem w JST, a w szczególności wykorzystywane przez JST metody i instrumenty finansowania skutków wystąpienia zagrożeń ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń o charakterze katastroficznym. Krytycznej ocenie poddano rozwiązania związane ze ścisłym osadzeniem zarządzania ryzykiem w ramach kontroli zarządczej, gdyż skoncentrowanie się tylko na procedurach uniemożliwia faktyczne identyfikowanie zagrożeń i ogranicza możliwości adaptacji JST do zmieniającego się otoczenia czy też wdrożenia nowych rozwią-

zań organizacyjnych i instrumentów finansowania skutków realizacji zdarzeń. Dlatego też dokonano próby poszukiwania optymalnego rozwiązania (struktura ramowa) w zakresie zarządzania ryzykiem JST, opartego na zasadach obowiązujących w standardzie zarządzania ryzykiem ISO 31000.

Rozważania rozpoczęto od konceptualizacji pojęcia ryzyka i zarządzania ryzykiem JST. Skupiono się na zdefiniowaniu ryzyka i znaczeniu zagrożeń w działalności JST oraz zbadano reakcje JST wobec ryzyka. Następnie scharakteryzowano proces zarządzania ryzykiem JST, zwracając szczególną uwagę na cele zarządzania ryzykiem oraz na korzyści wynikające z tego procesu. Przeprowadzono również analizę porównawczą najbardziej popularnych międzynarodowych standardów zarządzania ryzykiem. Sformułowano politykę zarządzania ryzykiem JST, stanowiącą podwaliny tworzonego, wdrażanego i funkcjonującego systemu zarządzania ryzykiem JST, która określa metodykę (zasady) zarządzania ryzykiem. Następnie określono uwarunkowania oraz etapy kreacji i implementacji systemu zarządzania ryzykiem JST, na który składają się zasady, procedury, zakres kompetencji i odpowiedzialności, zbiór wybranych metod i instrumentów (technik i narzędzi) zarządzania ryzykiem. Wskazano również kryteria oceny funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem JST przez audyt wewnętrzny. W efekcie poszukiwania optymalnego rozwiązania w zakresie zarządzania ryzykiem JST zaproponowano strukturę ramową w systemie zarządzania ryzykiem JST z uwzględnieniem ryzyka katastroficznego. Z kolei w ramach procesu zarządzania ryzykiem, z uwzględnieniem ryzyka katastroficznego, określono przebieg podstawowych jego etapów, tj. identyfikacji, analizy, ewaluacji ryzyka, postępowania z ryzykiem, raportowania ryzyka. Na kanwie prowadzonych rozważań w zakresie ubezpieczenia ryzyka w działalności JST i metod finansowania skutków zdarzeń katastroficznych zaproponowano rozwiązania dotyczące programu ubezpieczeniowego dla JST oraz finansowania skutków zdarzeń katastroficznych z wykorzystaniem wzajemności ubezpieczeniowej (TUW).

W monografii przedstawiono wyniki badania ankietowego (przeprowadzonego w maju 2013 r.), którym objęto 366 gmin (184 wiejskich, 77 miejskich, 105 miejsko-wiejskich) z obszaru całej Polski. Zastosowano losowy dobór próby. Badanie miało charakter wywiadu bezpośredniego (CATI). Ankieta zawierała 33 pytania pogrupowane w cztery obszary tematyczne: ryzyko, szkody w gminie, zarządzanie ryzykiem,

posiadane ubezpieczenia. Uzyskano odpowiedzi na następujące pytania: Jak postrzegane jest ryzyko? Jakie rodzaje ryzyka są rozpoznawane? Czy określana jest częstotliwość występowania zagrożeń? Jakie rodzaje zachowań wobec ryzyka są preferowane? Jakie źródła finansowania skutków ryzyka są wykorzystywane? Jakie ubezpieczenia gospodarcze są stosowane w finansowaniu skutków negatywnych zdarzeń? Kto zajmuje się zarządzaniem ryzykiem i komu podlega oraz jaki jest zakres jego kompetencji i odpowiedzialności? Analizie poddano także podejście badanych gmin do zarządzania ryzykiem oraz podejmowane działania w tym zakresie.

Niniejsza monografia ma na celu przybliżenie czytelnikowi („samorządowcom”, studentom i pracownikom naukowo-dydaktycznym wydziałów ekonomicznych, prawa i administracji, jak i innym zainteresowanym) problematyki zarządzania ryzykiem w działalności JST. Proponowany zakres merytoryczny opracowania można uznać za nowatorski, gdyż dotychczas na rynku wydawniczym nie ukazała się książka w całości poświęcona problematyce zarządzania ryzykiem w JST z uwzględnieniem ryzyka katastroficznego.

Monografia powstała w wyniku badań prowadzonych w latach 2011–2013 w Katedrze Finansów Uniwersytetu Gdańskiego w ramach projektu badawczego NCN „Zarządzanie ryzykiem w działalności jednostek samorządu terytorialnego ze szczególnym uwzględnieniem ryzyka katastroficznego” (nr N N113 360740).

Rozdział I

Ryzyko w działalności jednostek samorządu terytorialnego

1.1. Jednostka samorządu terytorialnego jako podmiot ryzyka

Istotę samorządu terytorialnego określa jego podmiot i przedmiot oraz sposób wykonywania przezeń zadań publicznych. Podmiotem tego samorządu jest społeczność zamieszkała na określonym obszarze, zorganizowana w terytorialny związek samorządowy (wspólnotę samorządową), powołany przez państwo w celu realizacji jego zadań (zgodnie z zasadą decentralizacji), a jego przedmiotem jest wykonywanie zadań publicznych. Samorząd terytorialny jest formą ustrojową zdecentralizowanej administracji publicznej, wykonującą przydzielone mu w drodze ustawy zadania własne na własną odpowiedzialność¹.

Funkcje i zadania samorządu terytorialnego zależą od zadań i funkcji państwa oraz ich podziału między władzę centralną a samorząd terytorialny². Zdecentralizowany system administracji publicznej (funkcjonujący na podstawie zasady pomocniczości/subsydiarności³)

¹ Por. K. Byjoch, J. Sulimierski, J.P. Tarno, *Samorząd terytorialny po reformie ustrojowej państwa*, Wydawnictwa Prawnicze PWN, Warszawa 2000, s. 15–16.

² Por. M. Kotulski, *Pojęcie i istota samorządu terytorialnego*, Sam. Teryt. 2000, nr 1–2, s. 85–86.

³ Jest to jedna z zasad organizacji współczesnych państw, która polega na takim podziale zadań między różne podmioty, aby państwo jako całość wykonywało tylko te zadania, które nie mogą być realizowane przez samych obywateli, ich wspólnoty czy też rozmaite organizacje. Zatem władza powinna mieć znaczenie pomocnicze, wspierające w stosunku do działań jednostek, które ją ustanowiły: „tyle władzy, na ile to konieczne, tyle wolności, na ile to możliwe oraz tyle państwa, na ile to konieczne,

oferuje większy wybór w zakresie ilości i jakości dóbr publicznych (zróżnicowanie podaży zgodnie z preferencjami lokalnymi/regionalnymi), przy czym decyzje dotyczące wydatków publicznych mogą być dokonywane bardziej racjonalnie przez władze samorządowe niż przez władze centralne. Zmniejszenie dystansu między władzą a wyborcami powinno prowadzić do lepszego rozpoznania przez władze samorządowe potrzeb społeczności samorządowych i szybszego reagowania na ich oczekiwania, umożliwiając jednocześnie wyborcom kontrolę i ocenę postępów władz samorządowych w realizowaniu programów wyborczych. To z kolei powinno przyczyniać się do większej odpowiedzialności władz samorządowych i wzrostu efektywności podejmowanych przez nie działań. Decentralizacja władzy stymuluje też konkurencję między poszczególnymi JST, co wpływa na podniesienie poziomu efektywności ich działania. Jednak decentralizacja może też prowadzić do trudności związanych z koordynacją realizacji poszczególnych celów strategicznych państwa oraz do rozproszenia odpowiedzialności między różne szczeble władzy publicznej⁴. Ponadto decentralizacja pozwala na opracowanie polityk lokalnych/regionalnych w zakresie np. walki z bezrobociem, oświaty, gospodarki komunalnej, kultury, sportu, turystyki oraz na racjonalne określenie funkcji administracji publicznej i sprzyja stabilności politycznej⁵.

Samorząd terytorialny w Polsce jest obligatoryjnym związkiem mieszkańców gmin, powiatów i województw⁶, utworzonym dla realizowania zadań o charakterze lokalnym przez gminy i powiaty oraz realizowania zadań o charakterze regionalnym przez województwa, w celu zapewnienia rozwoju danego terenu i zaspokojenia potrzeb zbiorowych (z zakresu użyteczności publicznej) ludności na tym terenie⁷.

tyle społeczeństwa, na ile to możliwe”. Por. Z. Ofiarski, M. Mokrzyca, B. Rutkowski, *Reforma samorządu terytorialnego*, t. I, Zachodnie Centrum Organizacji, Szczecin-Zielona Góra 1998, s. 17.

⁴ Por. B. Karbownik, G. Kula, *Efektywność sektora publicznego na poziomie samorządu lokalnego*, Materiały i Studia NBP, z. 242, Warszawa 2009, s. 8.

⁵ Zob. H. Izdebski, *Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju i działalności*, Lexis-Nexis, Warszawa 2001, s. 16–20.

⁶ Z dniem 1 stycznia 1999 r. wprowadzono nowe szczeble samorządu terytorialnego obok już funkcjonującego samorządu gminnego, tj. samorząd powiatowy i samorząd województwa. Tym samym zmienił się model samorządu terytorialnego z jednoszczeblowego na trójszczeblowy. Zmieniono także podział terytorialny kraju i jednostkami tego podziału stały się gminy, powiaty oraz województwa.

⁷ M. Jastrzębska, *Nowy model samorządu terytorialnego. Istota, zadania, autonomia, władze, jednostki organizacyjne, finanse, nadzór*, Sam. Teryt. 1999, nr 1–2, s. 14.

Podmioty samorządu terytorialnego są określone zbiorczą nazwą „jednostki samorządu terytorialnego”. Gmina, powiat, województwo, jako JST, stanowią szczególnego rodzaju system społeczno-gospodarczy (tzw. terytorialną korporację samorządową, korporację prawa publicznego), na który składają się następujące elementy⁸:

- obszar – który zajmuje gmina, powiat, województwo;
- mieszkańcy – tworzący wspólnotę samorządową (w gminie i w powiecie – lokalną, a w województwie – regionalną);
- władza – wybieralne demokratycznie organy samorządowe; w gminie: rada gminy, wójt, burmistrz, prezydent miasta; w powiecie: rada powiatu, zarząd powiatu; województwie: sejmik województwa, zarząd województwa;
- jednostki organizacyjne gminy, powiatu, województwa⁹.

Z prawnego punktu widzenia JST są osobami prawnymi o charakterze zrzeszeniowym (korporacyjnym). Są zatem zorganizowane na bazie członkostwa opartego na zamieszkanii osób należących do wspólnoty na określonym terytorium (w jednostce zasadniczego podziału terytorialnego¹⁰), określonej w art. 16 ust. 1 Konstytucji RP jako ogół mieszkańców jednostek zasadniczego podziału terytorialnego stanowiący z mocy prawa wspólnotę samorządową. Włączone są ustawowo do struktury państwa. Mają charakter zdecentralizowany, gdyż na podstawie ustaw wykonują zadania z zakresu administracji publicznej w sposób samodzielny prawnie, we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność (art. 16 ust. 2 Konstytucji RP) pod nadzorem organów administracji rządowej (art. 17 Konstytucji RP), posługując

⁸ Por. M. Jastrzębska, *Finanse jednostek samorządu terytorialnego*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012, s. 19.

⁹ Formy organizacyjno-prawne podmiotów realizujących zadania JST można podzielić na dwie grupy, tj. jednostki organizacyjne JST i jednostki nadzorowane. Do pierwszej grupy zalicza się jednostki sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej i podległe kierownikowi JST, np. samorządowe jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe. Do drugiej grupy zalicza się jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną i nadzorowane przez zarząd JST, np. samorządowe osoby prawne (gminne, powiatowe, wojewódzkie), tj. instytucje kultury, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, spółki komunalne. Zadania JST realizowane są też przez podmioty sektora prywatnego na podstawie umowy cywilnoprawnej, w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

¹⁰ Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową (art. 1 ust. 1 u.s.g.). Mieszkańcy powiatu tworzą z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową (art. 1 ust. 1 u.s.p.). Mieszkańcy województwa tworzą z mocy prawa regionalną wspólnotę samorządową (art. 1 ust. 1 u.s.w.).

Maria Jastrzębska – doktor habilitowany nauk ekonomicznych, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Gdańskiego, pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Finansów i Ryzyka Finansowego na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego; w latach 2003–2005 członek Główniej Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych przy Ministrze Finansów; w latach 2004–2010 współpracowała z Biurem Analiz Sejmowych, sporządzając opinie dotyczące sprawozdania z wykonania budżetu państwa i projektów ustaw budżetowych; autorka ponad 130 publikacji z dziedziny finansów samorządu terytorialnego, w tym m.in. podręcznika *Finanse jednostek samorządu terytorialnego* (Warszawa 2012) i monografii *Zarządzanie długiem jednostek samorządu terytorialnego* (Warszawa 2009).

Marietta Janowicz-Lomott – doktor nauk ekonomicznych, adiunkt w Katedrze Finansów i Ryzyka Finansowego na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego; członek Podkomisji Ubezpieczeń Rolnych w Polskiej Izbie Ubezpieczeń; ekspert Fundacji Wspierania Ubezpieczeń Wzajemnych; autorka ponad 50 publikacji naukowych z dziedziny ubezpieczeń i zarządzania ryzykiem.

Krzysztof Tyskawa – doktor nauk ekonomicznych, adiunkt w Katedrze Ubezpieczeń na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu; członek Podkomisji Ubezpieczeń Rolnych w Polskiej Izbie Ubezpieczeń; członek Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego Oddziału w Poznaniu; autor ponad 80 publikacji naukowych z dziedziny ubezpieczeń i zarządzania ryzykiem.

■ Publikacja prezentuje rozwiązania w zakresie tworzenia i wprowadzania w życie systemu oraz polityki zarządzania ryzykiem jednostki samorządu terytorialnego. W książce zawarto m.in.:

- wskazówki dla jednostek w zakresie kształtowania własnych, zindywidualizowanych procedur zarządzania ryzykiem w oparciu o najnowszy standard zarządzania ryzykiem ISO 31000, w tym w zakresie definiowania ryzyka i znaczenia zagrożeń w ich działalności,
- nowe rozwiązania organizacyjne w zakresie zarządzania ryzykiem (struktura ramowa i etapy przebiegu procesu) ze szczególnym uwzględnieniem ryzyka katastroficznego,
- wyniki badań ankietowych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ich postaw wobec ryzyka i ubezpieczeń oraz dokonanej przez nie analizy zagrożeń,
- wytyczne związane z budowaniem programu ubezpieczeniowego dla gmin, przy uwzględnieniu zakupu ubezpieczeń w procedurze zamówień publicznych,
- problematykę funkcjonowania ubezpieczeń mienia i odpowiedzialności cywilnej jednostek samorządu terytorialnego.

■ Opracowanie przeznaczone jest dla kierowników jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych, audytorów wewnętrznych oraz pracowników samorządowych zaangażowanych w proces zarządzania ryzykiem w poszczególnych jednostkach. Będzie także pomocne pracownikom zakładów ubezpieczeń oraz pośrednikom ubezpieczeniowym.

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-264-3353-5

9 788326 433535

Cena 99 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

9 788326 433535 W01P01